

Тип на документ:

Подзаконски акт

Број на Службен весник:

16/2009

Датум на објавување:

4.2.09

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРАНСПОРТ И ВРСКИ

Врз основа на член 9 став 6 од Законот за гробишта и погребални услуги („Службен весник на Република Македонија“ бр. 86/2008), министерот за транспорт и врски, во согласност со министерот за здравство и министерот за животна средина и просторно планирање донесе

ПРАВИЛНИК ЗА НОРМАТИВИ И ТЕХНИЧКИ СТАНДАРДИ И ЗДРАВСТВЕНО-САНИТАРНИ УСЛОВИ ЗА ИЗГРАДБА И РЕКОНСТРУКЦИЈА НА ГРОБИШТАТА, НА ПРИДРУЖНИТЕ ОБЈЕКТИ И НА ИНФРАСТРУКТУРАТА

Член 1

Со овој правилник се уредуваат нормативите, техничките стандарди и здравствено-санитарните услови за изградба и реконструкција на гробиштата, на придружните објекти и на инфраструктурата.

Член 2

(1) Димензионирање на гробишта, гробници и гробни места за погребување се врши според потребите на погребни места врз основа на податоците на бројот на погребни во општи или посебни гробишта, односно според бројот на дневни или годишни погребни земајќи го во предвид подрачјето на опфатеност и/со населението, процент на смртност како и времето на мирување.

(2) Површината на гробните места се утврдува врз основа на бројот на погребни, видови и број на гробни места како и потребната површина за едно гробно место и потребната површина за останатите предвидени содржини. Потребно е да се предвиди површина од 2 м² по жител.

(3) При утврдување на потребната површина за гробиштата се користи бруто и нето површина на гробиштата.

(4) Нето површина претставува дел од гробното место (гроб) во кое се положуваат посмртните останки на умреното лице.

(5) Нето површина на гробиштата потребна за закоп претставува вкупна бруто површина од сите гробови.

(6) Бруто површина претставува гробно место кое е дел од гробиштата со определена изградена или неизградена површина наменета за погребување како изградено односно неизградено градежно земјиште.

(7) Бруто површина на гробиштата претставува вкупната површина од внатрешната и надворешната содржина на секое поединечно гробно место. Површината на едно гробно место изнесува од 6 -14 м².

(8) Внатрешната содржина на гробното место го опфаќа потребниот простор за погребување (гроб) со надгробниот споменик.

(9) Надворешната содржина на гробното место го опфаќа целокупниот простор потребен за пристап до гробот и надгробниот споменик.

Член 3

Во однос на површината гробиштата можат да бидат, гробишта со градежен зафат до 5 хектари, гробишта со градежен опфат 5 до 20 хектара и гробишта со градежен опфат над 20 хектара.

Член 4

(1) Гробиштата треба да се градат на соодветно земјиште со соодветна конфигурација на теренот погоден за закоп, а по правило вон населено место со пристап до јавен пат или пешачка патека.

(2) Земјиштето наменето за изградба на гробишта треба да ги исполнува следните критериуми:

1. Природните услови на теренот за вршење на закоп:
  - составот на почвата (исцедност, проветривост и стабилност),
  - висината на подземните води треба да биде најмалку 50 см под најниската кота (дно) на гробот,
  - да има поволна конфигурација на теренот и задржување на површински води,
  - земјиштето треба да биде со мала содржина на камења и глина, поволно за ископување на гробни места и
  - доминантните ветришта од ружата на ветрови треба да бидат во правец од населените места кон гробиштата.
2. Положба спрема природните услови:
  - да биде надвор од течението на подземните и надземните води,
  - покрај водениот тек гробиштата треба да се градат на места низводно од населено место,
  - надвор од заштитените зони за водоснабдување и подрачја подложни на поплави и
  - надвор од подрачја и шуми заштитени со закон.

(3) Новите гробишта треба да бидат оддалечени најмалку 50 метри од јавен пат и железничка линија односно од градежни парцели на кои е изградена или ќе се гради станбен или деловен објект.

(4) При проширување на постоечките гробишта оддалеченоста од точката 3 од овој член може да изнесува 10 метри под услов на гробиштата да се предвиди појас од високо зеленило со минимална ширина од 5 метри сметано по должината на контактниот простор.

Член 5

- (1) Гробиштата треба да ги имаат следните содржини:
1. површини наменети за закоп,
  2. површини и објекти за испраќање на умрените како проштален церемонијален дел (капела заедно со нејзиниот отворен и затворен дел),
  3. објекти за сервисирање, одржување и управување со гробишта,
  4. внатрешни сообраќајници и зеленило (групно или поединечно зеленило), придружни и услужни објекти за посетителите на гробиштата,
  5. објекти за потребите на вработените,
  6. сервис и услуги,
  7. гробно место и гроб,
  8. гробни редови кои претставуваат низа од гробни места,
  9. гробни полиња (повеќе гробни редови со не повеќе од 200 гроба со пристапните патеки),
  10. патека која поврзува група од гробови во гробното поле или гробни редови,
  11. главни патеки кои ги поврзуваат гробните полиња со одморалиштата и проширувањата

(плоштади),

12. надворешна сообраќајница со паркинг,
13. сервисни функции за одружање и управување со гробиштата,
14. службен простор наменет за прием и подготовка на починатото лице за закоп и
15. објекти за услужни дејности, (продавници за продажба на свеќи и цвеќе).

(2) Во внатрешноста на гробиштата може да има верски објект и посебен меморијален дел за посебен вид закоп.

(3) Производствени погони за изработка на венци и друга погребална опрема како и за надгробни споменици може да бидат изградени само надвор и во непосредна близина на гробиштата.

Член 6

(1) Нето димензија на гробното место претставува големината на ископана јама која изнесува 80 - 90см x 200см, а дното на гробот треба да биде најмалку 50см над највисоката точка на подземната вода.

(2) Бруто димензијата на гробното место изнесува најмалку 120-150см x 250-300см.

(3) Длабочината на гробното место, односно гробот во земјаните гробови е најмалку 180 см.

(4) Кај земјаните гробови треба да се обезбеди најмалку 80 см земја над мртвечкиот сандак.

(5) Техничкиот приказ со димензиите на гробното место и гробот се дадени во прилог 1 кој е составен дел на овој правилник.

Член 7

(1) Структурата на гробиштата ја сочинува просторот наменет за погребување и просторот наменет за функционални објекти.

(2) Просторот наменет за погребување е составен од гробни полиња, гробни редови, гробни места, улици и патеки, зелени површини, место за отпадоци и оставање на стари венци, цвеќе и крстови и костурници.

(3) На гробиштата мора да има и функционални објекти, капели, мртвечница и санитарни простории.

(4) Гробните места се поставуваат во гробните редови не подолги од 60 м.

(5) Гробните полиња се составени од гробни редови, а растојанието помеѓу гробните редови служи како пристапна патека. Гробните полиња и гробните места со гробовите мора да бидат нумерирани. Помеѓу гробните полиња треба да има патеки што овозможуваат пристап до секое гробно поле.

(6) Гробните полиња се одделени со главни патеки со ширина од најмалку 3 м.

(7) Патеките мораат да бидат изградени од тврд материјал, да немаат пречки кои можат да го отежнат движењето, а косината по должината на патеките да не биде поголема од 8%, односно попречната косина да не биде повеќе од 1%.

(8) Пошироки патеки (алеите) на главните правци во гробиштата треба да бидат со ширина од најмалку 5 м.

Член 8

Придружни објекти на гробиштата се:
- мртвечница со ладилник и помошни простории,
- крематориум,
- управни згради,
- посебни објекти за согорување на отпадоци и друг отпаден материјал,
- верски објекти,
- угостителски објекти,
- санитарни објекти,
- бунари со индустриска вода и
- објекти за услужни дејности (продавници за продажба на цвеќе и свеќи).

Член 9

(1) Мртвечницата треба да ги содржи следните простории и опрема:
- просторија намената за ладење на телото на умреното лице со капацитет за најмалку 5 (пет) умрени лица сместени во мртвечки сандаци,
- најмалку една сала за прием и испраќање на телото на умреното лице со површина од 25 м² опремена со одар,
- просторија за идентификација и опремување на телото на умреното лице,
- просторија за тоалетизација (бањање, шминкање, бричење, облекување) опремена со платформа за подготвување на умрените лица за погреб,
- просторија за престој на вработените со гардеробни ормари и
- санитарни јазли, најмалку еден за вработени и најмалку еден за посетители.

(2) Гробиштата со градежен опфат над 20 хектари покрај овие простории, треба да имаат и просторија за идентификација и опремување на телото на умреното лице од заразна болест со опрема за еднократна употреба и комора ладилник за чување на умреното лице со капацитет за најмалку две лица.

Член 10

(1) Објектите, просториите и сите градби кои се изведуваат за потребите на гробиштата мораат да бидат комунално опремени, односно треба да бидат приклучени на водоводна, канализациона мрежа и електрична енергија.

(2) Просторијата наменета за ладење на телото на умреното лице треба да биде со под и сидови од материјал кој може лесно да се чисти со вода и дезинфицира. Температурата во просторијата треба да биде со режим на работа од 0 (нула) до - 8 (минус осум) целзиусови степени.

(3) Комората ладилник треба да е изработена од материјал кој не оксидира и да може лесно да се чисти со вода и дезинфицира. Температурата во комората треба да биде со постојан режим на ладење од -10 (минус десет) до -20 (минус дваесет) целзиусови степени.

(4) Салата за прием и испраќање на телото на умреното лице треба да биде климатизирана и со под од материјал кој може да се мие и дезинфицира.

(5) Просториите за идентификација и опремување на телото на умреното лице треба да биде со под од материјал кој може лесно да се чисти со вода и дезинфицира, со обезбедена вентилација и поден сифон.

(6) Просторија за тоалетизација треба да биде со под од санитарни керамички плочки, лесни за одржување, добро проветрена и климатизирана, довод и одвод на топла и ладна вода.

(7) Вработените и просториите подлежат на прописите од областа на здравствената заштитата.

(8) Бројот и големината на мртвечниците треба да биде во зависност од бројот, односно потребата од закопите во текот на денот.

(9) Пристапот до објектите од член 8 на овој правилник треба да биде изведен така што преминувањето преку гробните полиња да се избегне.

Член 11

(1) Изградбата и одржувањето на крематориумот, како придружен објект на гробиштата треба да биде во согласност со прописите од областа на градењето како и од областа на животната средина, а посебно од областа на заштитата на амбиенталниот воздух.

(2) Крематориумот треба да ги содржи следните простории и опрема:

- мртвечница,
- простор за спалување на тело на умрено лице,
- просторија за прегледување на тело на умрено лице,
- просторија за испраќање (погребна поворка) на умрено лице,
- просторија за свештени лица,
- простории за управата на крематориумот и вработените лица,
- стаклена градина за расејување на пепелта и
- парцела за урни.

(3) Просторот за спалување на телото на умереното лице може да се наоѓа во сутерен во кој се спушта мртвечкиот сандак или позади просторијата за собирање на погребната поворка од кој овој простор е одвоен со преграда.

(4) Преносот на мртвечкиот сандак во просторот за спалување може да биде со помош на јажиња како хоризонтален пренос или со хидраулична дигалка како вертикален пренос во подот на просторот за спалување. Вратата од преградата или од подот се затвараат напоредно со оддалечувањето на мртвечкиот сандак во правец на преградата или подот.

(5) Во просторот за спалување мртвечкиот сандак се пренесува со количка до шамотните решетки на печката за спалување. Согорувањето се врши во посебни печки кои може да се загреваат со кокс, струја (за едно спалување се потребни 45 KW електрична енергија) или во посебни гасни печки (двоспратни печки со висина до 4,3 метри) кои потполно се без прашина и мирис. Согорувањето се врши со суво загревање на воздухот во печката од 900-1100 степени целзиусови без пламен што би го допирал умереното тело. Печката се загрева 2-3 часа однапред, а согорувањето може да трае од 1 до 2 часа. Пред да се стави во урна, пепелта предходно се собира и се става во железна кутија. За надгледување на согорувањето се користат запечатени отвори.

(6) Уредите од став 5 на овој член се поставуваат по можност позади мртвечницата која ја користат сите свештени лица од различна вероисповест.

(7) Големината на просторијата наменета за собирање на погребната поворка е различна и може да биде до 100 места за седење и 100 места за стоење, како и да содржи една до две простории за блиски роднини (кои по потреба можат да се спојат со просторијата наменета за погребната поворка).

Член 12

(1) Објектите за услужни дејности (продавници за продажба на свеќи и цвеќе, опрема и сл.) треба да бидат сместени надвор од гробиштата, односно до самиот влез на гробиштата.

(2) На гробиштата треба да се постават и обезбедат соодветни простори од затворен или отворен тип за оставање на органски отпад (цвеќе, венци од природно цвеќе, зеленило и сл.) а посебни простори за тврд отпад (пластика, керамика и сл.), согласно прописите од областа на управување со отпадот.

Член 13

- (1) Зелените површини на гробиштата треба да изнесуваат најмалку 10% од површината на гробиштата.
- (2) Одморалиштата со клупи за седење треба да бидат поставени внатре во гробното поле.
- (3) Внатре во гробните полиња треба да се постават садови за отпад, така да истите ги задоволуваат потребите на гробни места во радиус до 50 м, контејнер во радиус од 100 м, кој мора да биде ограден и одделен од останатите површини и лесно достапен, како и чешма со питка вода поставена во радиус од најмногу 100 м.
- (4) Гробиштата треба да имаат систем за одведување и испуштање на атмосферски и урбани води.
- (5) Гробиштата мора да бидат заградени, а по потреба и чувани со физичко обезбедување. Оградата на гробиштата може да биде жичана со зеленило, односно со сидан фундамент и столбови или сидана ограда, а согласно традиционалните форми и елементи на архитектурата на единицата на локална самоуправа, од најмалку 1.50 м височина.

Член 14

- (1) Паркиралиштата за потребите на гробиштата треба да се градат и димензионираат во согласност со прописите од областа на сообраќајот и треба да бидат надвор од гробиштата и одвоени од јавниот пат.
- (2) По исклучок, од став 1 на овој член, на гробиштата со градежен опфат од 5 до 20 и над 20 хектара паркиралиштата може да се градат и внатре во гробиштата.
- (3) Пристапот на посетителите и деловниот влез (за автомобили) треба да бидат одвоени. Влезот во гробиштата, службениот дел и делот односно просторот наменет за обирање на луѓе (проштален дел) мора да имаат јавно осветлување, како и главните сообраќајници кај гробиштата од став 2 на овој член.

Член 15

Сите јавни површини треба да бидат изведени без просторни бариери за движење на лицата со инвалидитет.

Член 16

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 01-1495/1
30 јануари 2009 година
Скопје

Министер,
Миле Јанакиески, с.р.